

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

YALÇINKAYA VE DİĞERLERİ / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 25764/09, 25773/09, 25786/09, 25793/09, 25804/09,
25811/09, 25815/09, 25928/09, 25936/09, 25944/09, 26233/09, 26242/09,
26245/09, 26249/09, 26252/09, 26254/09, 26719/09, 26726/09 et 27222/09)

KARAR

STRAZBURG

1 Ekim 2013

*İşbu karar Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde
kesinleşecektir. Bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.*

Yalçinkaya ve diğerleri / Türkiye davasında,*Başkan*

Guido Raimondi,

Yargıçlar

Danute Jociene,

Peer Lorenzen,

András Sajó,

Işıl Karakaş,

Nebojša Vučinić,

Helen Keller,

ve *Daire Yazı İşleri Müdürü* Stanley Naismith'in katılımıyla oluşturulan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Dairesi) heyeti, 10 Eylül 2013 tarihinde yapılan müzakereler sonrasında, aynı tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan (25764/09, 25773/09, 25786/09, 25793/09, 25804/09, 25811/09, 25815/09, 25928/09, 25936/09, 25944/09, 26233/09, 26242/09, 26245/09, 26249/09, 26252/09, 26254/09, 26719/09, 26726/09 ve 27222/09 no.'lu) davanın temelinde, söz konusu ülkenin vatandaşları olan Erdal Yalçinkaya, Muzaffer Yalçinkaya, Talip Yalçinkaya, Yılmaz Kal, HacıYalçinkaya, Ali Kal, Bahri Yalçinkaya, Bahattin Erdil, Hanifi Büyükertaş, Mustafa Öcalan, Ahmet Yalçinkaya, Mehmet Ali Büyükertaş, Mehmet Salih Türk, Osman Ozak, Mustafa Bayram, Kahraman Akşahin, Cafer Öcalan, Mehmet Büyükertaş ve Yusuf Koykaç'ın ("başvuranlar"), 27 Nisan 2009 tarihinde İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvuru bulunmaktadır.

2. Başvuranlar, Şanlıurfa'da görev yapan Avukat S. Gözkıran ve Avukat B. Benek tarafından temsil edilmektedirler. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmektedir.

3. Başvuranlar, cezaya mahkûm edilmelerinin, Sözleşme'nin 10. maddesi alanında, ifade özgürlüğü haklarına ihlal teşkil ettiğini iddia etmişlerdir. Başvuranlar, Sözleşme'nin 6. maddesini ileri sürerek, adil yargılanma haklarının da ihlal edildiğinden şikâyet etmişlerdir. Son olarak başvuranlar, Sözleşme'nin 7. ve 14. maddeleri açısından şikâyetlerini dile getirmişlerdir

4. Başvurular, Hükümet'e 5 Mayıs 2011 tarihinde tebliğ edilmiştir. Öte yandan, Sözleşme'nin 29. maddesinin 1. paragrafı gereğince, ilgili daire tarafından davanın esası ve kabul edilebilirliği hakkında birlikte karar verilmesi kararlaştırılmıştır.

OLAY VE OLGULAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

5. Başvuranlar, Halfeti'de (Şanlıurfa) ikamet etmektedirler.

6. Halfeti Cumhuriyet Savcısı'na ("Cumhuriyet savcısı"), 18 Temmuz 2008 tarihinde farklı kişiler tarafından yazılmış altmış yedi mektup gönderilmiştir. Başvuranların imzalarını taşıyan bu mektuplardan bazıları aşağıda belirtilen paragrafı taşımaktadır:

"Şayet "sayın¹" ifadesi kullanarak bir kişiye hitap etmek suç ise, ben de "Sayın" Abdullah Öcalan diyorum, bu suçu işliyorum ve kendimi ihbar ediyorum. "

¹ Türk Dil Kurumu, "sayın" kelimesini şu şekilde tanımlamaktadır: "1. saygın, seçilmiş, aziz. 2. Sözlü ve yazılı dilde kişilerin isimlerinin önüne getirilen, saygı göstergesi olan sıfat. "

7. Cumhuriyet savcısı, 11 Eylül 2008 tarihinde başvuranları bir terör rgt liderini vmekle suçlamıştır ve 5237 sayılı Ceza Kanunu'nun 53. ve 215. maddeleri gereğince başvuranların mahkmiyetini talep etmiştir. Başvuranların her birinin davası Halfeti Asliye Ceza Mahkemesi tarafından incelenmiştir.

8. Başvuranlar, bu mahkeme önünde köylerinde düzenlenen ve yaklaşık altmış-yetmiş kişinin toplandığı bir imza kampanyasına katıldıklarını beyan etmişlerdir. Cumhuriyet savcısına gönderilen metni okumak isteyenleri ve söz konusu dilekçeyi imzalayan kişileri dilekçelerinde belirtmişlerdir. Daha sonra her dilekçenin zarfa konulduğunu ve bu zarfların tek bir zarf içerisinde Cumhuriyet savcısına gönderildiğini belirtmişlerdir. Başvuranlar, ne PKK'yı ne de faaliyetlerini savunmadıklarını ve bu örgütle herhangi bir bağlarının bulunmadığını beyan etmişlerdir. Bir insandan bahsedilmesi ve insana duydukları saygı sebebiyle Abdullah calan'ı tanımlamak amacıyla "sayın" ifadesini kullandıklarını ileri sürmüşlerdir. Başvuranlar, Abdullah calan'ı bu şekilde tanımlamak eğer bir susa, yargılanmayı ve mahkûm edilmeyi kabul ettiklerini eklemişlerdir. Son olarak başvuranlar, hiçbir şekilde bir suçun ya da suçlunun övülmesi amacı gtmediklerini ancak Abdullah calan'ı tanımlamak için "sayın" ifadesini kullanmalarının düşünce özgürlüğünden kaynaklandığını ileri sürmüşlerdir.

9. Asliye Ceza Mahkemesi, 3 Kasım 2008 tarihinde, 5237 sayılı Kanun'un 215. maddesi gereğince, bir suçun ve bir suçlunun övülmesi suçundan başvuranların suçlu olduğuna hükmederek, her bir başvurayı üçer ay hapis cezasına mahkûm etmiştir. Bu ceza başvuranların yargılama boyunca sergilediği iyi hali göz önüne alarak iki ay on beş güne indirilmiştir. Mahkeme, başvuranların ekonomik durumlarını da değerlendirerek, Ceza Kanunu'nun 50 ř 1 a) maddesi gereğince, söz konusu

cezaı yetmiş beş gün hapis ve Ceza Kanunu'nun 52 § 3 maddesinin uygulanmasıyla 1 500 TL¹ adli para cezasına çevrilerek hafifletmiştir.

Mahkeme ihtilaflı mektup metinlerinden aşağıdaki alıntıları aktarmıştır:

"Yaşadığımız (...) sorunları çözmek için demokratik yol ve yöntemler bulunmasına rağmen, bugüne kadar baskı altına alma ve inkâr yöntemlerine öncelik verildiği tespit edilmektedir. Baskı altına alma, Kürt haklarının ve özgürlük taleplerinin reddedilmesi, toplum sorunlarının görmezden gelinmesi, bu sorunları çözmek yerine onların büyümesine sebep olmaktadır. Daha önceden "Kürt" kelimesiyle ortaya çıkan hoşgörüsüzlük, günümüzde "Sayın Öcalan" ifadesiyle yer değiştirmiştir. Temel sorunların çözümü yerine, adli baskı altına alma [tercih edilmiştir]. Bu baskı öylesine belirgindir ki kişilere hitap şekli bile ihtilaf konusu olmaktadır. Bu durumun en somut örneği, dokuz yıldır, İmralı'da (...) tek başına hapis cezası çekmekte olan Abdullah Öcalan'a hitap etmek için "sayın" ifadesinin kullanımıdır. Şayet "sayın" ifadesi kullanarak [bir kişiye] hitap etmek suç ise, ben de "Sayın" Abdullah Öcalan diyorum, bu suçu işliyorum ve kendimi ihbar ediyorum. "

10. Asliye Ceza Mahkemesi, gerekçesinde 5237 sayılı Kanun'un 215. maddesinde açıklanan suçu, teşvik edici bir suç olarak değil, tehlike ortaya çıkaracak bir suç olarak nitelemiştir. Mahkemeye göre bu suçun işlenmiş sayılması için suçu işleyen bir suçu veya suçundan dolayı mahkûm edilmiş bir kişiyi alenen olarak övmesi yeterli ve gereklidir. Ayrıca mahkeme, suçu öven şahsın suçlunun övülmesi nedeniyle mahkûm edildiğini ancak suçu işleyen gerçek amacının ise işlenen suçu sahiplenmek ve kabul etmek olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda mahkeme, yasa "suçu ve suçluyu övme" ifadelerini kullanmış olsa bile, bu ifadelerin yetersiz olduğunu ve "suçu veya suçluyu övme" olarak değerlendirilmesi ve anlaşılması gerektiğini eklemiştir.

¹ Yaklaşık olarak 689 Avro (EUR).

Mahkeme daha sonra söz konusu suç oluştururken unsurları, yani suçun işleniş amacını, yasaya riayet etmemesini ve suçun aleniyetini hatırlatarak, özellikle kararlarının her birinde geçen aşağıdaki ifadeleri beyan etmiştir:

« (...) İhtilafli davada, sanıklar, Halfeti Cumhuriyet Savcısı'na gönderilen bir dilekçede kamuya açık olarak, yazılı bir şekilde ifade ettikleri (...) beyanlarıyla suçlanmaktadır. [devamında]: Şayet "sayın" ifadesi kullanarak [bir kişiye] hitap etmek suç ise, ben de "Sayın" Abdullah Öcalan diyorum, bu suçu işliyorum ve kendimi ihbar ediyorum. (...)

Mahkeme öncelikle, dilekçede kullanılan ifadelerin 5237 sayılı Kanun'un 215. maddesi alanına girip girmediğini, söz konusu ifadelerin ifade özgürlüğü alanına girip girmediğini veya diğer suçların oluşmasına sebep olacak nitelikte olup olmadıklarını (...) inceleyecektir.

Suç oluşturan eylemde, sanık (...) "sayın" ifadesini terör örgütleri listesinde uluslararası kurumlar ve birçok ülke tarafından kaydedilmiş sözde örgüt liderine, ülkemizde iyileşmesi güç yaralar ve tamir edilemez maddi ve manevi zararlara yol açmış bir suçluya saygısını (...) göstermek için kullanmaktadır. Sanık [söz konusu kişinin] diğer yönlerine de övgülerde bulunmaktadır ve bu övgüler bazen, kendisini herhangi bir ayrımcılığa maruz bırakmayan ve ekmeğini yediği kutsal Devlet tarafından öfkeyle karşılanmış veya cezalandırılmıştır (...) Saygısını göstererek ve başkaları nezdinde hayatın kutsal niteliğini [tanımayan], ülkenin birliğini bozmayı denemiş bu kişiyi överek düşünce biçimini ifade etmektedir. Düşüncenin özgürce ifade edilmesi mutlak değildir ancak Anayasamızda belirlenen gerekçeler sebebiyle sınırlandırılmıştır. Başvuranın eylemi, düşünce özgürlüğü kapsamına girmektedir. Ancak (...) [sanık] ifade özgürlüğü sınırlarını açıkça aşmıştır. Bu şartlar altında, tartışmasız olarak, Halfeti Cumhuriyet Savcısı'na sanık tarafından gönderilen dilekçe, düşünce özgürlüğü sınırlarını aşmaktadır (...)

(...)

Sanığın eylemi, halkı nefret ve düşmanlığa sevk eden bir suç teşkil etmemektedir.

(...)

Sanığın eylemi, bir terör örgütü lehinde propaganda suçunu da teşkil etmemektedir (...) Halfeti Cumhuriyet Savcısı'na sanık tarafından gönderilen dilekçe, teröre ya da şiddet kullanımına teşvik edici nitelikte herhangi bir ifade içermemekle birlikte

dilekçe bütün olarak değerlendirildiğinde de terör örgütü lehinde propaganda niteliği taşımamaktadır (...)

(...)

Cumhuriyet savcısına sanık tarafından terör örgütüne işlenen suçları meşru gösterecek biçimde [hazırlanılarak] gönderilen dilekçenin içeriğiyle ilgili olarak, inanç ve düşünce özgürlüğünün sınırlarını aşan bir eylem söz konusudur. (...)

(...)

Sanık tarafından Halfeti Cumhuriyet Savcısına gönderilen dilekçenin, 5237 sayılı Kanun'un 215. maddesinde açıklanan suçu teşkil edip etmediğiyle ilgili olarak.

(...)

Sanığın dilekçesinde aleniyet unsuru bulunmadığıyla ilgili iddiasının değerlendirilmesi (...) sanığın ifadelerinden anlaşılmaktadır ki (...)suçun [somut delil unsurunu] oluşturan dilekçe, 60 – 70 kişinin refakatinde imzalanmıştır (...) tüm bu şahıslar dilekçenin içeriğiyle ilgili bilgi sahibi olsa bile (...) mevcut kalabalık sanığın dilekçenin içeriğini okuyarak imzaladığını görmüştür (...) Ayrıca sanığın 5237 sayılı Kanun'un 215. maddesinde açıklanan kasıtlı suç unsurunu gerçekleştirdiği sırada, (...) en azından altmış kişi tarafından görüldüğü tespit edilmiştir (...) Sonuç olarak, aleniyet unsuru da dolayısıyla bulunmaktadır (...)

(...)

Cezanın belirlenmesi ve kişiselleştirilmesi sorunu: (...) Sanığın ceza icra yollarını tanıması ve kendi durumunda hapis cezasının kısa süreceğini bilmesi sebebiyle (...) hapis cezası yüzünden sanığın maruz kaldığı eziyet, sanığın suçlu niteliğini değiştirmeye imkân verecek bir seçenek olmayacaktır. Hâlbuki cezanın temel amacı sanığın iyileştirilmesidir. Diğer taraftan, sanık atılı suçu, kendisine verilecek cezanın etkisiz olduğuna ikna olduğu için işlemiştir (...) Ceza tarafından amaçlanan kişinin iyileştirilmesi hedefine ulaşmak için en iyi yöntem sanığa [kendisine verileceğini düşündüğü] cezadan daha ağır bir ceza vermektir. Bu yüzden sanığa (...) hapis cezası verilmemesine hükmedilmiştir.

(...)

Sanığa verilen ceza, yukarıda belirtildiği gibi sanığın ceza icra yollarına ilişkin sorunları bilmesi ve kendisine verilecek hapis cezasının kısa süreceğini düşünmesi sebebiyle (...) verilen ceza, adli para cezasına çevrilerek hafifletilmiştir. Bu şartlar

altında, sanığın kişiliği bağlamında, sanığa adli para cezası vererek, kendisi tarafından verileceği düşünülen cezadan daha etkili bir ceza verilmesi mümkündür (...) Sanığın mahkûm edildiği cezanın, adli para cezasına çevrilerek hafifletilmesinin sebebi budur (...)"

Ayrıca Asliye Ceza Mahkemesi kararlarının her birinde, adli para cezası 2000 TL'nin altında olduğu için, verilen kararın, 1412¹ sayılı Kanun çerçevesinde Ceza Muhakemesi Kanununun 305 § 1 ile 5320 sayılı Kanunun 8. maddesi uyarınca kesinleştiğini belirtmiştir.

11. Verilen adli para cezasının ödeme talimatı, 19 Şubat 2009 tarihinde başvuranlara iletilmiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK VE UYGULAMASI

12. Somut olayda ilgili iç hukuk ve uygulaması *Bayar ve Gürbüz / Türkiye Kararı*'nın ilgili kısımlarında tanımlanmıştır (no 37569/06, §§ 14-16, 27 Kasım 2012).

13. 5237 sayılı ve 26 Eylül 2004 tarihli Ceza Kanunu aşağıdaki hükmü öngörmektedir:

"Kısa Süreli Hapis Cezasına Seçenek Yaptırımlar

Madde 50 - (1) Kısa süreli hapis cezası, suçlunun kişiliğine, sosyal ve ekonomik durumuna, yargılama sürecinde duyduğu pişmanlığa ve suçun işlenmesindeki özelliklere göre;

a) Adlî para cezasına,

(...)"

Bu kanunun 52. maddesi uyarınca, adli para cezaları gün sayısına göre hesaplanmaktadır. Aksi bir hüküm olmadığı takdirde, miktarları 5 ile 730 gün arasında belirlenmektedir. Adlî para cezasının miktarı, kişinin ekonomik ve diğer şahsî hâlleri göz önünde bulundurularak takdir edilir.

1. Ceza Muhakemesi Eski Kanunu

Para cezasının miktarı, en az yirmi en fazla yüz TL olmaktadır. Ayrıca hâkim, ekonomik ve şahsî hâllerini göz önünde bulundurarak, kişiye adli para cezasını ödemesi için hükmün kesinleşme tarihinden itibaren bir yıldan fazla olmamak üzere mehil verebileceği gibi, bu cezanın ödeme süresi iki yılı geçmemek şartıyla belirli taksitler hâlinde ödenmesine de karar verebilir.

Bu kanun ayrıca aşağıdaki hükmü öngörmektedir:

"Suçu ve Suçluyu Övme

Madde 215 - İşlenmiş olan bir suç veya işlemiş olduğu suçtan dolayı bir kişiyi alenen öven kimse, iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Bu maddenin yazımı, ifade özgürlüğü ve insan hakları bağlamında bazı kanun değişikliklerini içeren 6459 sayılı ve 11 Nisan 2013 tarihli Kanun tarafından değiştirilmiştir. Bu madde, bundan sonra aşağıdaki hükmü öngörmektedir:

" İşlenmiş olan bir suç veya işlemiş olduğu suçtan dolayı bir kişiyi alenen öven kimse (Ek ibare: 6459 - 11.4.2013 / m.10) "bu nedenle kamu düzeni açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması hâlinde" iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."¹

¹ " İşlenmiş olan bir suç veya işlemiş olduğu suçtan dolayı bir kişiyi alenen öven kimse (Ek ibare: 6459 - 11.4.2013 / m.10) "bu nedenle kamu düzeni açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması hâlinde" iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. "¹

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

14. AİHM, başvuruların, olay ve olgular ile şikâyetler bakımından benzerliğini göz önüne alarak, bunları birleştirmeye ve birlikte tek bir karar altında incelemeye karar vermektedir.

I. SÖZLEŞME’NİN 10. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

15. Başvuranlar, nezaket ifadesi olduğunu düşündükleri “sayın” kelimesini kullanmaları nedeniyle tutuklanmalarının, Sözleşme’nin 10. maddesi tarafından güvence altına alınan ifade özgürlüğü haklarını ihlal ettiğini iddia etmektedirler. Söz konusu maddenin ilgili bölümleri şu şekildedir:

“1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. (...)

2. Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi (...) için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir.”

16. Hükümet bu iddiayı kabul etmemektedir.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

17. AİHM, bu şikâyetin Sözleşme’nin 35 § 3 a) maddesi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını saptamaktadır. Öte yandan, başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesi bulunmadığını belirtmektedir. Dolayısıyla başvurunun kabul edilebilir olarak açıklanması uygundur.

B. Esas hakkında

1. Tarafların iddiaları

18. Hükümet, bu davanın, *Aydın / Almanya* (kabul edilebilirlik hakkında karar), no. 16637/07, 27 Ocak 2011) davası ile benzerlikler gösterdiği ve bu nedenle söz konusu davada varılan sonuçların, somut olayda göz önünde bulundurulması gerektiği kanaatine varmaktadır. Bu bağlamda, Hükümet, başvuranların, PKK Yönetim Kurulu tarafından düzenlenen büyük çaplı bir kampanya çerçevesinde ihtilaf konusu bildiriye imzaladıklarını belirtmektedir. Bu durum, PKK İcra Komitesi Başkan Yardımcısının, Kürtlerin “sayın” kampanyasına katılmaları gerektiğini ve katılmamalarının yürütülen tüm operasyonların inkârına yol açacağını; zira kampanyanın PKK yöneticisini meşrulaştırma amacı taşıdığını bildiren Özgür Halk Dergisi tarafından 2008 yılının Haziran ayında doğrulanmıştır. Başvuranlar, PKK’nın karar organınca 21 Mart 2008 tarihinde bizzat verilen talimatı yukarıda açıklanan durumda uyguladıklarını ve doğacak tüm cezai sorumluluğu üstlendiklerini belirtmişlerdir.

19. Hükümet ayrıca, Türk Dil Kurumu’na göre, “sayın” kelimesinin “saygın”, “seçkin” ya da “saygıdeğer” anlamlarına geldiğini; “bay/beyefendi” anlamına gelmediğini belirtmektedir.

20. Öte yandan, Hükümet, başvuranların mahkûmiyetlerinin Sözleşme’nin 10 § 2 maddesi bakımından haklı olduğunu ileri sürmektedir. Başvuranların mahkûmiyeti, Türk Ceza Kanununun 215. maddesine dayanmıştır. Bu madde, vatandaşların, davranışlarını –ihtiyaç halinde uygun tavsiyelerle- yasayla uyumlu hale getirmelerine ve eylemlerinin sonuçlarını öngörebilecekleri şekilde açıkça ifade edilmiştir. Dolayısıyla, bu yasal hüküm, yargı organlarına herhangi bir takdir yetkisi vermemektedir. Bu bağlamda, Hükümet, övmek ile, beğenisini ya da hayranlığını ifade etme kastı taşıdığını belirtmektedir. Somut olayın koşullarında, başvuranlar, PKK terör örgütü yöneticisi Abdullah Öcalan’a “saygın” (seçkin ya da saygıdeğer) şeklinde hitap ederek onu övmüşlerdir.

21. Hükümet, PKK’nın, amacı silah yoluyla Türk Anayasal düzenini yıkmak olan bir terör örgütü olduğunu bildirmektedir. PKK, aralarında

Amerika Birleşik Devletleri, Birleşmiş Milletler ile NATO'nun da yer aldığı çok sayıda devlet ve örgüt tarafından, terör örgütü olarak kabul edilen örgütler listesinde yer almaktadır. PKK, 2002 yılının Mayıs ayında, Avrupa Birliği tarafından terör örgütleri olarak kabul edilen örgüt listesine kaydedilmiştir ve bu listede yer almaya da devam etmektedir. Abdullah Öcalan, bu örgütün yöneticisi ve 30 000 kişinin ölümünden sorumlu olarak mahkûm edilmiştir. Abdullah Öcalan ismi, Türkiye’de, terör örgütü PKK’yı ve bu örgütün terör eylemlerini çağrıştırmaktadır. Bu nedenle, bunun gibi bir üne sahip böyle bir şahsı “saygın” ya da “saygıdeğer” bir insan olarak göstermek, onun tarafından işlenmiş suçlar ve fiillerin de övüldüğü anlamına gelmektedir.

22. Hükümet, başvuruların, PKK tarafından düzenlenen büyük çaplı bir kampanya çerçevesinde bir bildiri imzaladıklarını hatırlatmaktadır. Mevcut durumda, sıradan bir eylem değil yöneticisinin şahsiyeti üzerinden PKK’nın faaliyetlerini meşrulaştırma, hukuk sistemine engel olma, kanuna itaatsizliğe teşvik etme amacı taşıyan bir provokasyon söz konusudur. Başvuranlar, Abdullah Öcalan’ı “saygın” ya da “saygıdeğer” kelimeleriyle överek, Ceza Kanununun 215. maddesine aykırı hareket etmişlerdir. 30 000 kişinin ölümünün sorumlusu olan terör örgütü liderine “saygın” ya da “saygıdeğer” kelimeleri kullanılarak hitap edilmesi, Abdullah Öcalan tarafından işlenmiş suçlar için de açıkça suçu övmek anlamına gelmektedir.

23. Hükümet, başvuruların mahkûmiyetinin bir düşüncenin ifade edilmesine dayanmadığı kanısındadır; zira başvurular, bildiriye, terör örgütü PKK tarafından başlatılan büyük çaplı bir kampanya çerçevesinde imzalamışlardır. Hükümet, terör örgütü tarafından yürütülen faaliyet çerçevesinde yapılan bir bildirinin, ifade özgürlüğü ile ilgili olduğunu kabul edemeyeceğini bildirmektedir. Terör örgütü tarafından gerçekleştirilen hiçbir faaliyet, ifade özgürlüğü açısından incelenemez.

24. Hükümete göre, PKK, Türkiye Cumhuriyeti’nin iç güvenliği ile ceza kanunları için tehdit arz etmektedir. Dolayısıyla, başvurular hakkında Ceza

Kanununun 215. maddesi gereğince alınan tedbir, demokratik bir toplumda gerekliydi. Ayrıca, çarptırılan para cezası makul bir meblağ olduğundan, bu tedbir orantılıydı.

25. Başvuranlar, Hükümetin beyanlarının hukuki dayanaktan yoksun olduğu kanısındadırlar. Başvuranlar aynı zamanda, yasadışı bir örgüte bağlı olduklarına ve bu örgüt tarafından verilen emir üzerine hareket etmiş gibi gösterilmelerine de itiraz etmektedirler. Başvuranlar, amaçlarının “sayın” ifadesini kullanma nedeniyle cezalandırılma tehlikesi altındaki kişilerin durumuna dikkatleri çekmek olduğunu ifade etmektedirler. Başvuranlar son olarak, iddialarını desteklemek için *Handyside / Birleşik Krallık* (7 Aralık 1976, seri A no. 24) davasını örnek göstermektedirler.

2. Mahkeme’nin değerlendirmesi

26. Mahkeme, başvuruların, Cumhuriyet savcısına gönderdikleri dilekçede yer alan sözler sebebiyle Ceza Kanununun 215. maddesi gereğince suçluyu övme nedeniyle mahkûm edildiklerini tespit etmektedir. Söz konusu mahkûmiyet, ilgili şahıslar tarafından ifade özgürlüklerinin kullanılmasına “müdahale” olarak irdelenmektedir. Benzer bir müdahale, Sözleşme’nin 10 § 2 maddesi bakımından meşru amaç ya da amaçlara yönelik olarak “kanun tarafından öngörülmesi” ve bu amaçlara ulaşılması için demokratik toplumda “gerekli” olması haricinde 10. maddeyi ihlal etmektedir.

27. Bu bağlamda, Mahkeme, başvuruların mahkûmiyetlerinin, erişilebilirliği tartışma konusu olmayan Ceza Kanununun 215. maddesine dayandığını saptamaktadır. Mahkeme, bu maddenin öngörülebilirliği ile ilgili, yasal bir hükmün, vatandaşın davranışlarının düzenlemesine imkân vermek için yeterli açıklıkla ifade edilmesi gerektiğini hatırlatmaktadır; ihtiyaç halinde makul tavsiyelerde bulunarak, belirli bir eylem neticesinde

doğabilecek sonuçları, davanın koşulları içinde makul ölçüde öngörebilmelidir.

28. Somut olayda, ihtilaf konusu suç oluşturur unsurlar hakkında AİHM karar vermekle görevli olmasa dahi (bkz. bu anlamda, *Lehideux ve Isorni / Fransa*, 23 Eylül 1998, § 50, *Karar ve hüküm derlemesi* 1998-VII) bununla birlikte, başvuranların, Cumhuriyet savcısına gönderilen mektupla, Abdullah Öcalan'ı belirtmek için “sayın” ifadesini kullanılmasının suç sayıldığını göstermeyi amaçladıklarını tespit etmektedir. Bundan dolayı, Mahkeme davanın koşullarında, başvuranların, Abdullah Öcalan tarafından işlenen suçlar nedeniyle, suç ya da suçluyu övmeyi cezalandıran ihtilaf konusu mevzuat hakkındaki bilgisiz olmadıkları kanaatine varmaktadır. Dolayısıyla, başvuranlar, yazılan mektupların içeriği nedeniyle, ceza kovuşturmalarına yol açma riski bulunduğunu makul bir derecede öngörecektir.

29. Dolayısıyla, söz konusu müdahale “kanun tarafından öngörülmüş” olarak sayılabilir. Bu müdahale ayrıca, Sözleşmenin 10 § 2 maddesi, yani ulusal güvenlik bakımından meşru amaç taşımaktadır. Dolayısıyla geriye, bu müdahalenin “demokratik toplumda gerekli” olup olmadığının bilinmesi kalmaktadır.

30. Bu bağlamda, AİHM, Sözleşmenin 10. maddesi ile ilgili içtihadından ortaya çıkan temel ilkelere atıfta bulunmaktadır (bkz., diğerleri arasında, *Fressoz ve Roire / Fransa* [BD], no. 29183/95, § 45, AİHM 1999-I, *Öztürk / Türkiye* [BD], no. 22479/93, § 64, AİHM 1999-VI ve *Nilsen ve Johnsen / Norveç* [BD], no. 23118/93, § 43, AİHM 1999-VIII).

31. Mahkeme, bununla birlikte, ifade özgürlüğü demokratik bir toplumun zorunlu temellerinden birini ve toplumun ilerlemesi ve her bireyin özgüveni için gerekli başlıca şartlardan birini teşkil ettiğini hatırlatmaktadır. Sözleşmenin 10 § 2 maddesi uyarınca, ifade özgürlüğü, yalnızca olumlu karşılanan ya da zararsız veya önemsiz kabul edilen “bilgiler” veya “fikirler” için değil, aynı zamanda kırılcı, şok edici veya endişe verici olanlar

için de geçerlidir. Bunlar, çoğulculuk, hoşgörü ve açık fikirlilik talepleridir ki; bunlar olmaksızın “demokratik toplumdan” söz edilemez.

32. Sözleşmenin 10 § 2 maddesi anlamında, “gerekli” sıfatı “acil bir sosyal ihtiyaç” anlamındadır. Genel olarak, ifade özgürlüğüne müdahalenin “gerekliliği” ikna edici biçimde ortaya koyulmalıdır. Şüphesiz, bu müdahaleyi haklı gösterecek nitelikte bu tür bir ihtiyacın mevcut olup olmadığının değerlendirilmesi öncelikle ulusal makamlara düşmektedir ve ulusal makamlar bu konuda belli bir takdir yetkisine sahiptir. Bununla birlikte, takdir yetkisi, AİHM’in hem kanunla ve hem de kanunun uygulandığı kararlar hakkındaki denetimiyle başa baş gitmektedir.

33. AİHM’in görevi, bu kontrolü yaparken ulusal mahkemeleri ikame etmek değil, bu mahkemelerce verilen kararların, dolayısıyla müdahaleyi oluşturan “sınırlama” ya da “müeyyide”nin Sözleşme’nin 10. maddesiyle korunan ifade özgürlüğüyle bağdaşıp bağdaşmadığını son olarak incelemektir. Bu nedenle, Mahkeme söz konusu müdahaleyi davanın bütünü, (Bk, diğerleri arasında, *Lingens / Avusturya*, 8 Temmuz 1986, § 46, seri A no. 103 ve *Rizos ve Daskas / Yunanistan*, no.65545/01, § 44, 27 Mayıs 2004) başvurulara atfedilen sözlerin içeriği ışığında ve bu sözlerin hangi bağlamda söylendiğini dikkate alarak değerlendirmelidir.

34. AİHM, özellikle, ihtilaf konusu tedbirin “izlenen meşru amaçlarla orantılı” olup olmadığını ve bu tedbiri haklı göstermek için ulusal mahkemeler tarafından ileri sürülen gerekçelerin “yeterli ve yerinde” olup olmadığını değerlendirmekle görevlidir. Bu nedenle, Mahkeme ulusal yetkililerin Sözleşme’nin 10. maddesinde belirtilen ilkelere uygun olarak ve aynı zamanda ilgili olay ve olgular hakkında kabul edilebilir bir değerlendirmeye dayanarak kuralları uyguladığına ikna olmalıdır (Bk., diğer birçok karar arasında, *Zana / Türkiye*, 25 Kasım 1997, § 51, *Derleme* 1997-VII).

35. Somut olayda, AİHM, dosyada bulunan belgeler dikkate alındığında, başvuranların mahkûmiyetinin yalnızca kendileri tarafından “sayın

Abdullah Öcalan” ifadesinin kullanılmasıyla haklı gösterilebileceğini tespit etmektedir. Nitekim bu ifade, mahkemeler tarafından saygının işareti ve ilgiliye ve kendisi tarafından yürütülen terör faaliyetlerine övgü olarak yorumlanmıştır. Ancak söz konusu edilen kararlarda belirtilen ihtilaf konusu dilekçelerin içeriğinden, başvuruların Abdullah Öcalan ve PKK tarafından gerçekleştirilen eylemleri hiçbir şekilde desteklemedikleri veya söz konusu eylemleri bu bağlamda tasvip etmedikleri anlaşılmaktadır.

36. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından kabul edilen gerekçeyi inceleyen AİHM, diğer yandan, bu mahkeme tarafından söz konusu başvuruların şiddete ve teröre başvurma konusunda teşvik ve terör örgütü lehine propaganda unsurlarını içermediği kanısına varıldığını gözlemlemektedir (yukarıda belirtilen 10. paragraf). Ayrıca gerek yerel mahkemeler tarafından verilen kararlardan gerekse Hükümet görüşlerinden ihtilaf konusu müdahaleyi haklı gösterecek nitelikte açık ve yakın bir tehlikenin mevcut olduğu anlaşılmamaktadır.

37. Sonuç olarak, AİHM, yerel mahkemelerin başvuruların mahkûmiyetlerini desteklemek amacıyla kararlarında ileri sürdüğü gerekçelerin, ilgililerin ifade özgürlüğü haklarını kullanmalarına müdahale edilmesini haklı göstermek için tek başına yeterli olarak kabul edilemeyeceği kanaatindedir (Bk., benzer bir yaklaşım için, *Gül ve diğerleri / Türkiye*, no. 4870/02, § 42, 8 Haziran 2010 ve *Kılıç et Eren / Türkiye*, no. 43807/07, § 29, 29 Kasım 2011).

38. Dolayısıyla AİHM, mevcut dava koşullarında, söz konusu müdahalenin “demokratik bir toplumda gerekli” olmadığı kanaatine varmıştır. Bu nedenle de Sözleşme’nin 10. maddesinin ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır.

II. SÖZLEŞME’NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

39. Başvuranlar, aleyhlerine yürütülen yargılamanın adil olmadığından şikâyet etmektedirler. Temyize başvuru şartı olan miktarın altında kalan bir para cezasının verilmesini eleştirmektedirler. Bu bağlamda, söz konusu cezalarının Yargıtay'ın takdirine sunulmasını önlemek amacıyla bu miktarın bilerek belirlendiğini iddia etmektedirler. Sözleşme'nin 6. maddesini ileri sürmektedirler. Söz konusu maddeye göre;

«Herkes davasının, (...) cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, (...) bir mahkeme tarafından, (...) makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir.»

40. Hükümet, bu iddiayı kabul etmemektedir.

41. Mahkeme, bu şikâyetin yukarıda incelediği şikâyetle bağlantılı olduğunu ve aynı zamanda kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerektiğini saptamaktadır.

42. Hükümet, Sözleşme'nin 6. maddesinin temyiz prosedürünün uygulanmasını gerektirmediğini ileri sürmektedir. Ayrıca Yargıtay'ın temyiz sisteminin köşe taşlarından biri olduğunu ve pek önem arz etmeyen davalarla iş yükünün arttırılamayacağını, zira kendisine başvurulması için, hafif suçlar söz konusu olduğunda temyize başvurma imkânının bulunmaması gibi usuli sınırların mevcut olduğunu ifade etmektedir. Hükümete göre yargılamanın bütünü dikkate alındığında, bu koşul mahkemeye erişim hakkı için orantısız bir engel teşkil etmemektedir.

43. Başvuranlar, bu para cezasının bilerek verildiğini, zira yoksul olduklarını ve söz konusu para cezası miktarının kendilerine bir hukuk yolunu kullanma olanağı vermediğini dile getirmektedirler.

44. AİHM, başvuranlar için ihtilaf konusu husus ve ceza alanında adil yargılanma gerekliliklerinin daha katı olması nazara alındığında, hükmedilen para cezasının miktarı nedeniyle Yargıtay'a başvurma konusunda getirilen sınırlamanın silahların eşitliği ilkesiyle uyumlu olmadığını daha önce de ifade etme fırsatı bulduğunu vurgulamaktadır. Söz konusu davada, Mahkeme, başvuranların mahkemeye erişim haklarının

orantısız biçimde engellendiği ve bu nedenle, Sözleşme'nin 6 § 1. maddesi ile güvence altına alınan mahkemeye erişim hakkının özü itibariyle ihlal edildiği kanaatine varmıştır (anılan *Bayar et Gürbüz* kararı §§ 40-49).

45. Davanın koşulları ile başvuranlar için ihtilaf konusunu dikkate alan Mahkeme, benimsediği yaklaşımdan uzaklaşmak için herhangi bir neden görmemekte ve Sözleşme'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmaktadır.

III. SÖZLEŞME'NİN DİĞER MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

46. Başvuranlar, aynı zamanda kendilerine verilen cezanın yasal değil siyasi olduğunu iddia etmektedirler. Özellikle “sayın” kelimesinin kullanımının suç teşkil ettiği yönünde değerlendirme yapılmasının kanunun gerektiği gibi yorumlandığını ortaya koyduğunu ileri sürmektedirler. Ayrıca başvuranlar, Asliye Ceza Mahkemesinin gerekçesinden, kendilerine adil olarak kabul edilebilecek bir cezadan daha ağır bir ceza verildiğinin anlaşıldığını ileri sürmektedirler. İddialarını desteklemek için Sözleşme'nin 7. maddesini öne sürmektedirler.

47. Başvuranlar, aynı zamanda Kürt kökenli olmaları nedeniyle mahkûm edildiklerini belirtmektedirler. Kendilerine göre aynı ifadeyi kullanan Türkler mahkûm edilmemektedirler. Bu bağlamda, Sözleşme'nin 14. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmektedirler.

48. Başvuranların Sözleşme'nin 7. maddesi bağlamındaki şikâyetlerine ilişkin olarak, AİHM, başvuranların mahkûmiyetine dayanak olarak gösterilen yasal hüküm dikkate alındığında, bu hükümde maksimum iki yıl hapis cezasının belirtildiğini tespit etmektedir. Buna karşılık, başvuranlar başlangıçta üç ay hapis cezasına, ardından da iyi halleri nedeniyle iki ay on beş gün hapis cezasına mahkûm edilmişlerdir (yukarıda belirtilen 10. paragraf). Bu süre ilgili ceza süresini aşmamaktadır. Ayrıca Mahkeme bu

hapis cezasının günlük adli para cezasına çevrilmesinin kanunla öngörüldüğünü (yukarıda belirtilen 9 ve 13. paragraflar), zira başvuranlara verilen para cezasından, ceza hâkimlerinin cezanın bireyselleştirilmesi konusunda kendilerine tanınan yetkiyi kullandıklarının anlaşılması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve Sözleşme'nin 35 §§ 3 ve 4 maddeleri uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

49. Nihayetinde, başvuranların Sözleşme'nin 14. maddesi bağlamındaki şikâyetinin desteklenmemesi nedeniyle AİHM bu şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve Sözleşme'nin 35 §§ 3 ve 4 maddeleri uyarınca reddedilmesi gerektiği kanaatindedir.

IV. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

14. Sözleşme'nin 41. maddesi uyarınca,

« Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırılabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.»

A. Tazminat

51. Başvuranlar, maruz kaldıkları maddi zarar için 640 Avro talep etmektedirler. Bu miktar, para cezasına ve yerel yargılamaya ilişkin ödedikleri masraflara karşılık gelmektedir. Aynı zamanda maruz kaldıklarını ifade ettikleri manevi zarar için başvuranların her biri 20 000 Avro talep etmektedir.

52. Hükümet, bu iddiaları kabul etmemekte ve talep edilen maddi zarara ilişkin olarak başvuranların bu durumu kanıtlayacak herhangi bir belge sunmadıklarını dile getirmektedir.

53. AİHM, bu konuda başvurulara gönderilen ödeme emrini dikkate alarak, iddia edilen maddi zarar bağlamında her başvurana 640 Avro ödenmesine karar vermektedir (yukarıda belirtilen 11. paragraf). Ayrıca manevi zarar için her başvurana 2 500 Avro ödenmesi gerektiği kanısındadır.

B. Masraf ve giderler

54. Başvuranların her biri, aynı zamanda AİHM önündeki yargılama için avukatlık ücretleri bağlamında 1 700 Avro talep etmekte ve kanıtlayıcı belge olarak da avukatlık ücret sözleşmesini sunmaktadırlar. Her başvuran, yerel mahkemeler ile AİHM önünde yapılan masraf ve giderler bağlamında 400 Avro talep etmektedir.

55. Hükümet, bu iddiaları kabul etmemektedir.

56. AİHM'in içtihadına göre, başvuran masraf ve giderlerinin doğruluğunu, gerekliliğini ve ödenen miktarların makul olduğunu ispatlamak kaydıyla bu masraflar iade edilebilmektedir. Somut olayda, elinde bulunan belgeleri ve içtihadını göz önünde bulunduran AİHM, kendi önündeki yargılama için 1 000 Avro ödenmesinin makul olacağı kanısındadır. Ayrıca bu miktarın başvurulara müştereken ödenmesine karar vermektedir.

C. Gecikme faizleri

57. AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi faizlerine uyguladığı faiz oranına üç puan eklenerek elde edilecek oranın uygun olduğu sonucuna varmaktadır.

BU GEREKÇELERLE, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvuruların birleştirilmesine;
2. Sözleşme'nin 6. ve 10. maddeleri bağlamındaki şikâyetlerin kabul edilebilir olduğuna ve diğer şikâyetlerin ise kabul edilemez olduğuna;
3. Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiğine;
4. Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edildiğine;
5. a) Sözleşme'nin 44 § 2 maddesine uygun olarak; davalı Devletin kararın kesinleştiği tarihten başlamak üzere üç ay içerisinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden Türk lirasına çevrilmek üzere aşağıdaki miktarları ödemekle yükümlü olduğuna;
 - i. ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, maddi tazminat olarak her başvurana 640 Avro (altı yüz kırk Avro);
 - ii. ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, manevi tazminat olarak her başvurana 2 500 Avro (iki bin beş yüz Avro);
 - iii. kendileri tarafından ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, masraf ve giderler için, başvuranlara müştereken 1 000 Avro (bin Avro);
- b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten başlayarak ödemenin yapıldığı tarihe kadar Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;
6. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin reddine *karar verir*.

İşbu karar Fransızca dilinde tanzim edilmiş; İçtüzüğün 77 §§ 2 ve 3 maddeleri uyarınca 1 Ekim 2013 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Guido Raimondi
Başkan